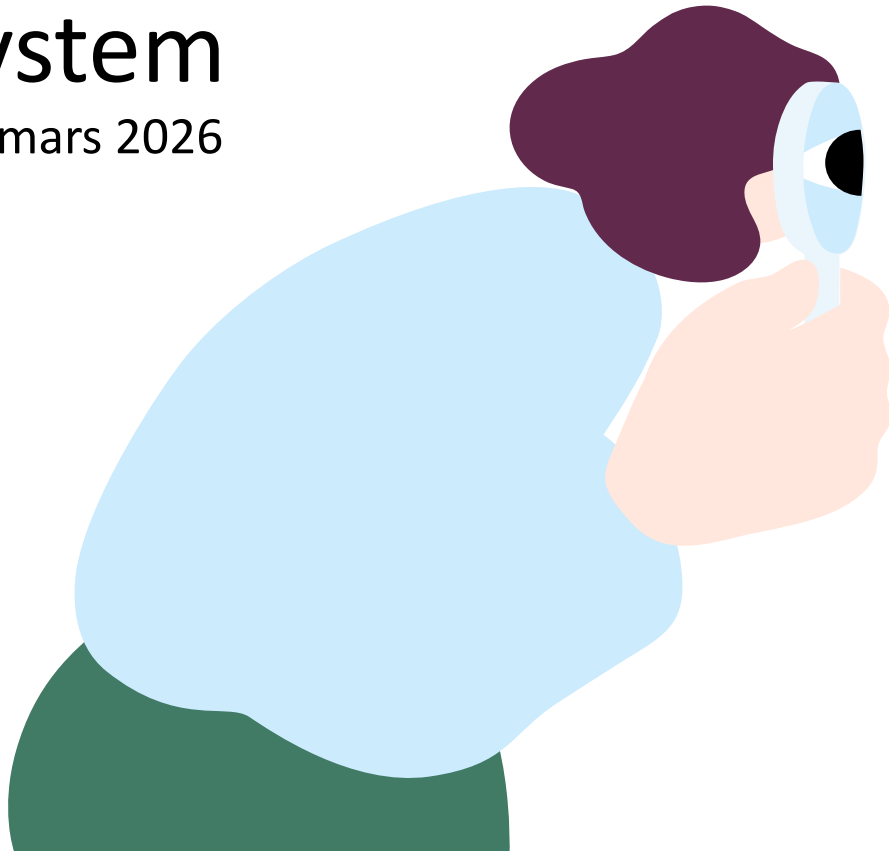

VINNOVA

Från analys till handling: S3 och starkare innovations- ekosystem

Reglab 12 mars 2026

THE

ECOSYSTEM

PLAYBOOK

Coordinating
efforts to improve
innovation ecosystems

VINNOVA

RAMBOLL

Danish Design Center

Agenda

01

Intro

02

Ramverk för uppföljning av S3

03

Ecosystem playbook

04

Frågor

05

Kontakt

1

▶ **Intro**

Kort om uppföljningsramverket

- Framtaget av Ramboll Management Consulting på uppdrag av Tillväxtverket.
- En prototyp som i nästa steg behöver testas och vidareutvecklas på regional nivå (NUTS 3).
- I första hand ett verktyg för uppföljning på regional nivå, samtidigt skapas förutsättningar för aggregerad och jämförbar uppföljning.

Varför behövs ett uppföljningsramverk?

- Arbetet med att följa upp smart specialisering skiljer sig i dag mellan regioner – i arbetssätt, tolkningar och ambitionsnivåer.
- Många regioner har relevanta indikatorer, men upplever utmaningar i att mäta dem, följa dem över tid och koppla dem till långsiktiga effekter.
- Uppföljningen är resurskrävande och regionernas förutsättningar och specialiseringar varierar, vilket gör direkta jämförelser svåra.

Uppföljningsramverket bygger på fem vägledande principer

Gemensam och förenklad struktur

- Gemensam förändringsteori
- Avsiktligt förenklat för överblick och kommunicerbarhet

Flexibel och resurseffektiv tillämning

- Hänsyn till skillnader i resurser och förutsättningar
- Regioner väljer vilka delar som ska följas upp
- Ska kunna genomföras med begränsade resurser

Fokus på förflyttning över tid

- Följa utveckling utifrån egen baslinje, snarare än att jämföra absoluta nivåer mellan regioner

Förankring i befintligt utvecklingsarbete

- Bygger på pågående och tidigare uppföljning av smart specialisering

Enkelhet och användbarhet

- Användning i huvudsak befintliga indikatorer som är enkla att samla in och följa upp

Övergripande uppbyggnad

Uppföljningsramverket består av två delar

Övergripande förändringsteori

- S3 i en sammanhängande logisk modell som beskriver hur insatser förväntas bidra till effekter över tid

Indikatorer och datakällor för uppföljning

- Förslag på indikatorer som följer regionens förflyttning, med fokus på effekter på medellång sikt

- Delarna är nära sammankopplade och ska användas tillsammans.
- Förändringsteorin tydliggör vad som ska följas upp, medan indikatorerna visar hur regionens förflyttning kan mätas över tid.

► Förändringsteorin

Förändringsteori i sju temaområden

Förändringsteorin utgår från de temaområden som identifieras i *The Ecosystem Playbook*, ett utvecklingsarbete som genomfördes under 2025 av Vinnova, Danish Design Center och Ramboll, i samverkan med flera svenska regioner.

Playbooken pekar ut sju centrala teman som tillsammans ringar in arbetet med att utveckla och koordinera innovations-ekosystem.

Dessa teman har använts som utgångspunkt för att strukturera förändringsteorin och precisera utmaningar, aktiviteter, prestationer och effekter på kort, medellång och lång sikt. Eftersom regioners förutsättningar och prioriteringar skiljer sig åt kan fokus och insatsområden variera över tid, och alla regioner arbetar inte nödvändigtvis med samtliga teman.

TEMAOMRÅDEN

KOMPETENS OCH TALANG

Insatser för att attrahera, utveckla och matcha kompetenser (identifiera behov, samordna aktörer)

INNOVATIONSINFRASTRUKTUR

Insatser för att stärka, utveckla eller tillgängliggöra innovationsinfrastruktur (fysisk eller stödjade)

NÄRINGSLIVETS STRUKTUR

Insatser för att stärka kopplingar mellan etablerade företag, SMF och startups

MARKNADS- OCH KUNDTILLGÅNG

Insatser som syftar till att öka SMFs tillgång till kunder och marknader

STYRKEOMRÅDEN OCH SAMVERKAN

Insatser för att positionera regionens styrkor och stärka strategisk samverkan och partnerskap bortom regionen

KAPITAL OCH FINANSIERING

Insatser som syftar till att öka tillgången till kapital och finansiering

EKOSSYSTEMETS PRESTATION

Insatser som syftar till att analysera och stärka ekosystemets prestation och lärande

Övergripande förändringsteori för implementering av smart specialisering

	Utmaning	Aktiviteter	Effekt kort sikt Regionen kan göra mer	Effekt medellång sikt Regionen gör saker annorlunda	Effekt lång sikt Systemet presterar bättre
KOMPETENS & TALANG	Brist på rätt kompetens och svag samordning mellan utbildning och arbetsliv begränsar regionens innovations- och specialiseringsförmåga.	Insatser för att attrahera, utveckla och matcha kompetenser (identifiera behov, samordna aktörer)	Regionala ekosystemet har ökad förmåga att samordna, matcha och synliggöra kompetensbehov och kompetenser inom S3-områden	Företag och offentliga aktörer agerar merstrategiskt i rekrytering, kompetensutveckling och nyttjande av kompetens inom S3-områden	Hållbar och konkurrenskraftig regional kompetensbas som stödjer innovation, omställning och specialisering inom S3
INNOVATIONS-INFRASTRUKTUR	Innovationsinfrastruktur är fragmenterad, otillräckligt tillgänglig eller inte anpassad till företagens behov inom S3-områden	Insatser för att stärka, utveckla eller tillgängliggöra innovationsinfrastruktur (fysisk eller stödjande)	Regionala ekosystemet har tillgängliggjort den utvecklade innovationsinfrastrukturen inom S3-områden	Företag, akademi och offentlig sektor använder den regionala innovationsinfrastrukturen för innovationsprocesser inom S3-områden	En robust och effektiv regional innovationsinfrastruktur som skapar förutsättning för konkurrenskraft och specialisering inom S3.
NÄRINGSLIVETS STRUKTUR	Svaga kopplingar mellan etablerade företag, SMF och startups hämmar kunskapsflöden, innovations-spridning och uppbyggnad av starka värdekedjor	Insatser för att stärka kopplingar mellan etablerade företag, SMF och startups	Regionala ekosystemet har ökad förmåga att skapa och stödja strukturer för samverkan mellan etablerade företag, SMF och startups inom S3-områden	Företag samarbetar i högre grad över företagsstorlekar och utvecklingsfaser i innovations- och affärsutvecklingsprocesser inom S3-områden	Ett sammanhållet och dynamiskt regionalt näringsliv med starka värdekedjor och hög innovationsförmåga inom S3-områden
MARKNADS- & KUNDTILLGÅNG	Företag har begränsad förmåga att nå kunder, skala affärer och positionera sig på nationella och internationella marknader	Insatser som syftar till att öka företags tillgång till kunder samt nationella och internationella marknader	Regionala ekosystemet har ökad förmåga att stödja företag i att identifiera, nå och bearbeta relevanta marknader och kunder inom S3-områden	Företag agerar mer marknads- och kundorienterat och etablerar sig i nya eller växande marknader inom S3-områden	Ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv som framgångsrikt skapar värde och växer på nationella och internationella marknader inom S3
STYRKEOMRÅDEN & SAMVERKAN	Regionens styrkor är otydligt positionerade och otillräckligt kopplade till strategiska partners, vilket begränsar konkurrenskraft och samverkan	Insatser för att positionera regionens styrkor och stärka strategisk samverkan och partnerskap bortom regionen	Regionala ekosystemet har ökad förståelse för regionens styrkor och synergier med andra ekosystem	Företag, akademi, offentlig sektor och främjandeaktörer samverkar och skapar synergier med andra innovationsekosystem	Ett specialiserat och väl positionerat innovationsekosystem med tydliga styrkor som attraherar internationella samarbetspartners
KAPITAL & FINANSIERING	Bristande tillgång till rätt kapital i olika utvecklingsfaser försvårar innovation, uppskalning och kommersialisering inom S3-områden	Insatser som syftar till att öka tillgången till kapital och finansiering	Regionala ekosystemet har ökad förmåga att tillgängliggöra, samordna och anpassa kapital och finansieringslösningar för företag inom S3-områden	Företag, akademi och offentlig sektor söker, kombinerar och använder kapital mer strategiskt för innovation, tillväxt och kommersialisering inom S3-områden	Ett välfungerande och hållbart regionalt finansieringsekosystem som långsiktigt stödjer innovation, tillväxt och kommersialisering inom S3
EKOSSYSTEMETS PRESTATION	Begränsad förmåga att analysera, lära och anpassa insatser minskar träffsäkerheten och effekten i genomförandet av smart specialisering	Insatser som syftar till att analysera och stärka ekosystemets prestation och lärande i ett flernivåsystem	Regionala ekosystemet har ökad förmåga att analysera, följa upp och styra utvecklingen av innovations- och näringslivsekosystemet inom S3	Aktörer inom ekosystemet använder analyser och lärande aktivt för att justera prioriteringar, insatser och arbetssätt inom S3	Ett lärande, adaptivt och effektivt regionalt innovationssystem som kontinuerligt utvecklar och förfinar smart specialisering

▶ Indikatorer och datakällor

Öppna sekundärdata för att följa upp

Förslagen på indikatorer och datakällor i uppföljningsramverket bygger i huvudsak på befintlig och öppen sekundärdata, främst kvantitativ statistik.

Detta vägval har gjorts för att möjliggöra en resurseffektiv och långsiktigt hållbar uppföljning som kan genomföras av alla regioner, oavsett förutsättningar för analys och uppföljning.

Fokus på kvantitativa data innebär att uppföljningen kan genomföras på ett jämförbart och tillförlitligt sätt över tid. Samtidigt har indikatorerna valts med hänsyn till relevans för smart specialisering, enkelhet i insamling och analys samt förmåga att fånga faktiska förändringar, även om tillgången till sekundärdata ibland innebär avvägningar mellan precision och genomförbarhet.

KRITERIER FÖR VAL AV INDIKATORER

RELEVANS

Mäter indikatorn det som avses?

ENKELHET

Är det enkelt att mäta informationen och förstå den?

TILLFÖRLITLIGHET

Går det att lita på resultaten?

KÄNSLIGHET

Är resultaten känsliga för förändringar?

Om verkligheten ändras, ändras resultatet?

Uppföljning utifrån ett valt basår

Uppföljningen bygger på att mäta den förändring som sker i respektive region över tid, med utgångspunkt i ett basår.

Genom att fokusera på regionens förflyttning snarare än på absoluta nivåer skapas bättre förutsättningar för meningsfull uppföljning, oberoende av regionernas olika utgångslägen och strukturella förutsättningar.

Frekvensen för uppföljning är flexibel och anpassas till tillgången på statistik, som i regel publiceras årligen eller vartannat år. Uppföljningen bör kopplas till regionens ordinarie uppföljning av smart specialiseringsarbetet och användas som underlag för lärande och vidareutveckling av strategin.

Kapital och finansiering

Temaområdet handlar om tillgång till kapital och finansiering i olika skeden som stödjer företags utveckling, innovation och tillväxt inom smart specialisering.

KAPITAL OCH FINANSIERING

Effekt på lång sikt:

Ett välfungerande och hållbart regionalt finansieringsekosystem som långsiktigt stödjer innovation, tillväxt och kommersialisering inom S3.

Effekt på medellång sikt:

Företag, akademi och offentlig sektor söker, kombinerar och använder kapital mer strategiskt för innovation, tillväxt och kommersialisering inom S3-områden.

Indikator 1:

Riskkapitalinvesteringar i företag i regionen inom prioriterade S3-områden.

Källa: Dealroom

Indikator 2:

Volym på beviljade projekt inom forskningsområden relevanta för prioriterade S3-områden där en aktör i regionen är koordinerande part.

Källa: Swecris

Indikator 3:

Volym på beviljade projekt inom Regionalfonden och nationella projekt från Tillväxtverket.

Källa: Tillväxtverket

Indikator 4:

Beviljade Horizon Europa-projekt per S3-område.

Källa: EU

VINNOVA

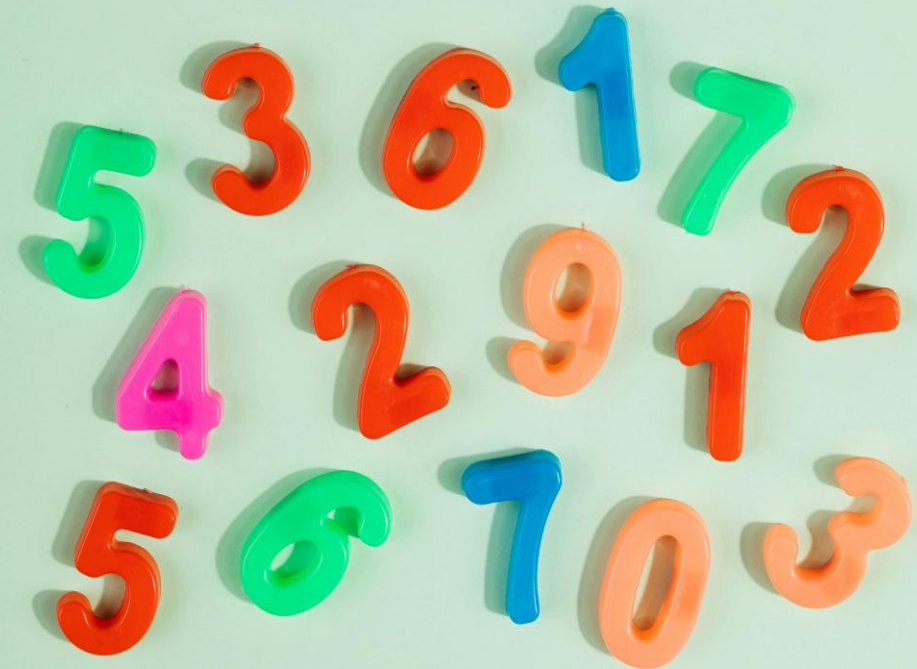
An aerial photograph of a modern cable-stayed bridge spanning a wide river or lake. The bridge features a central pylon with multiple stay cables and a long approach viaduct. The surrounding landscape includes green fields, some buildings, and distant hills under a cloudy sky. A large, semi-transparent green triangle is overlaid on the left side of the image, containing the main title text.

The Ecosystem Playbook – för ett stärkt innovationsekosystem

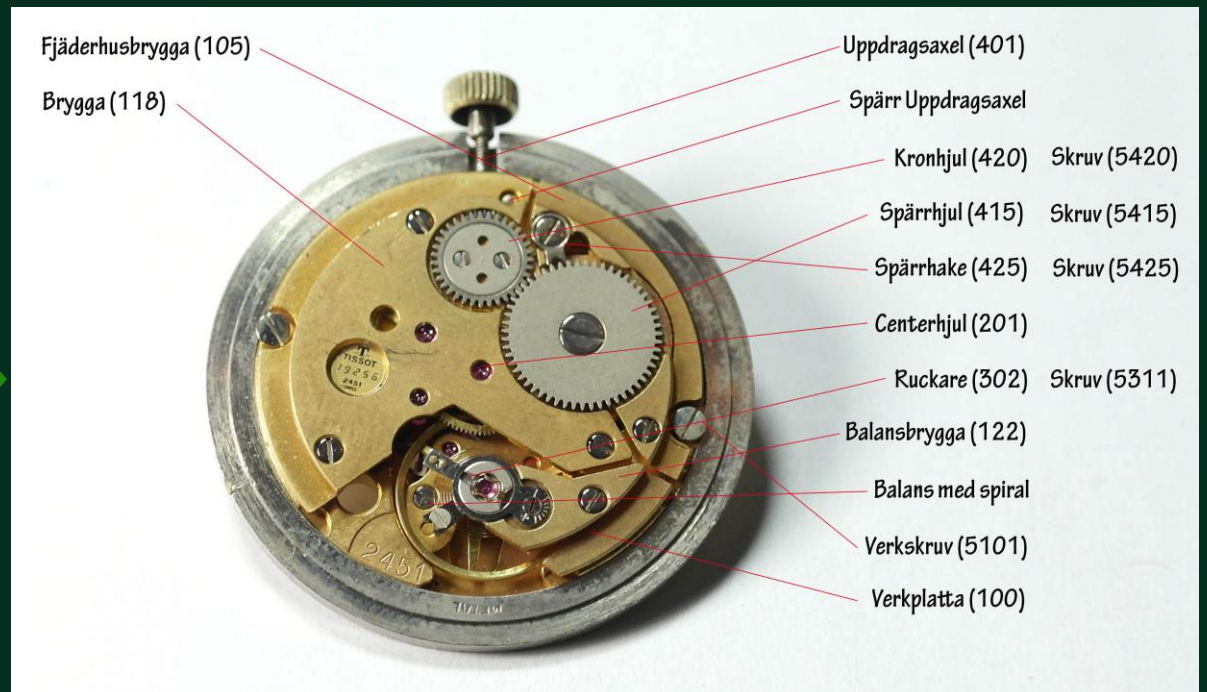
Kristina Westermarck, Vinnova

Vi har ett resultat – vad göra nu?

- Grattis oss, nu har vi ett ramverk för våra indikatorer!
- Hur få ihop helheten?
- Hur stötta upp relationer och kopplingar mellan aktörer för ett (ännu) bättre innovationsekosystem?
- Jo, the Ecosystem Playbook

Vi behöver utveckla ett "urverk" där verksamheter och initiativ samordnas och koordineras

The Ecosystem Playbook

THE

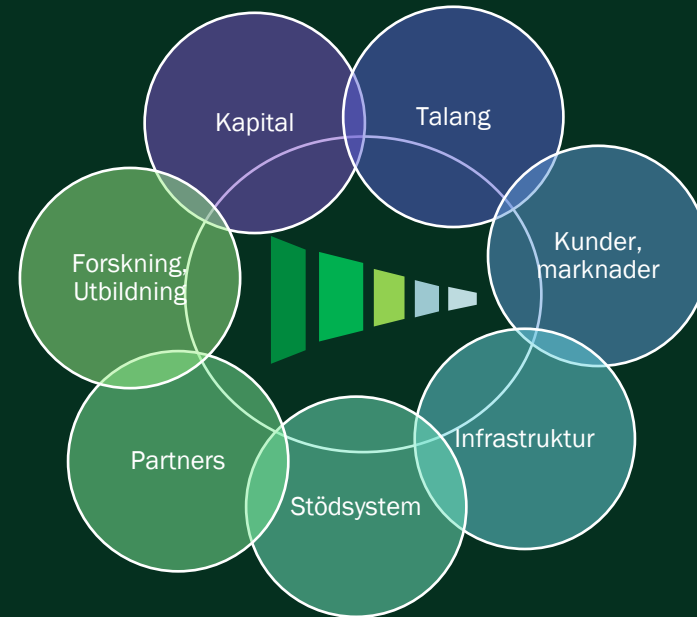
ECOSYSTEM

PLAYBOOK

Coordinating
efforts to improve
innovation ecosystems

Innovationsekosystem

De livsvillkor och resurser i ett geografiskt område som avgör innovationsprestandan för en organisation eller en typ av organisationer i det området

Ecosystem directionality

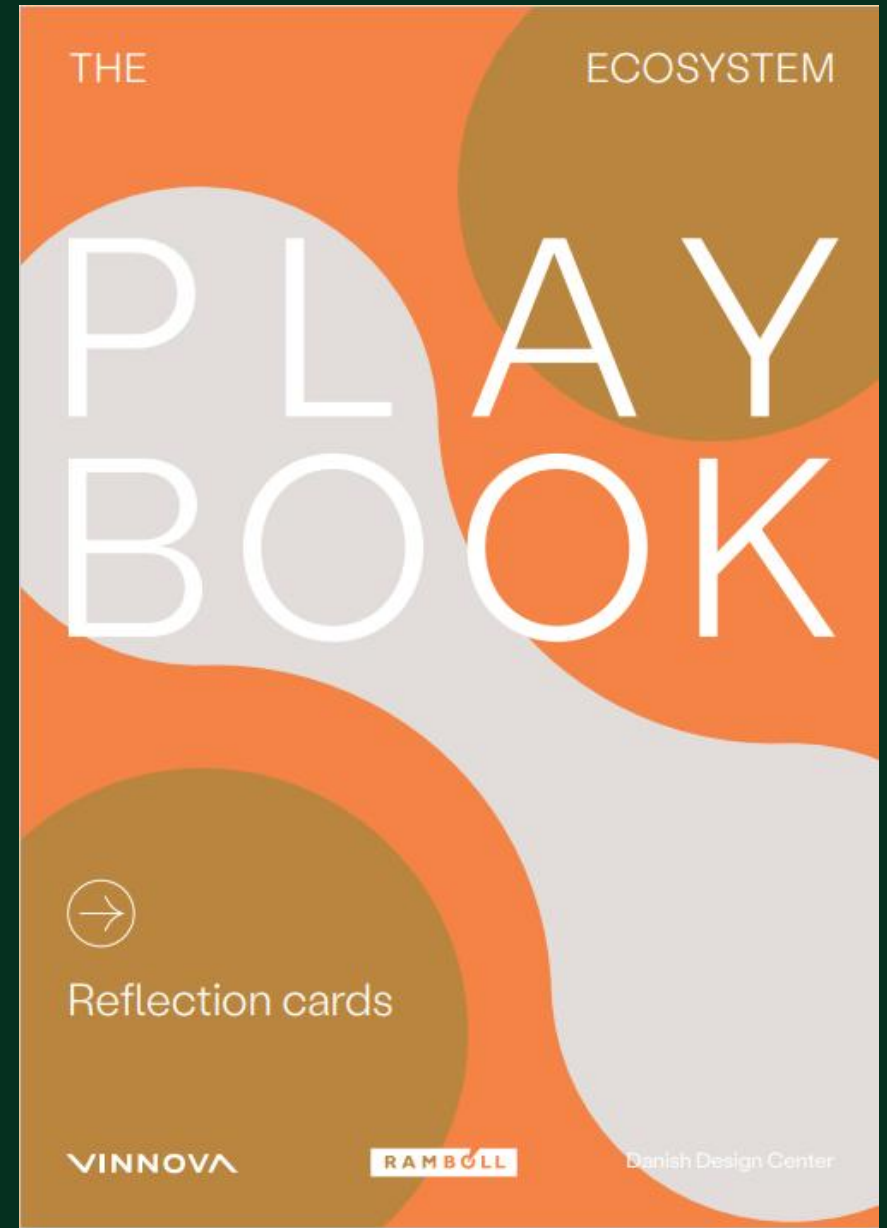
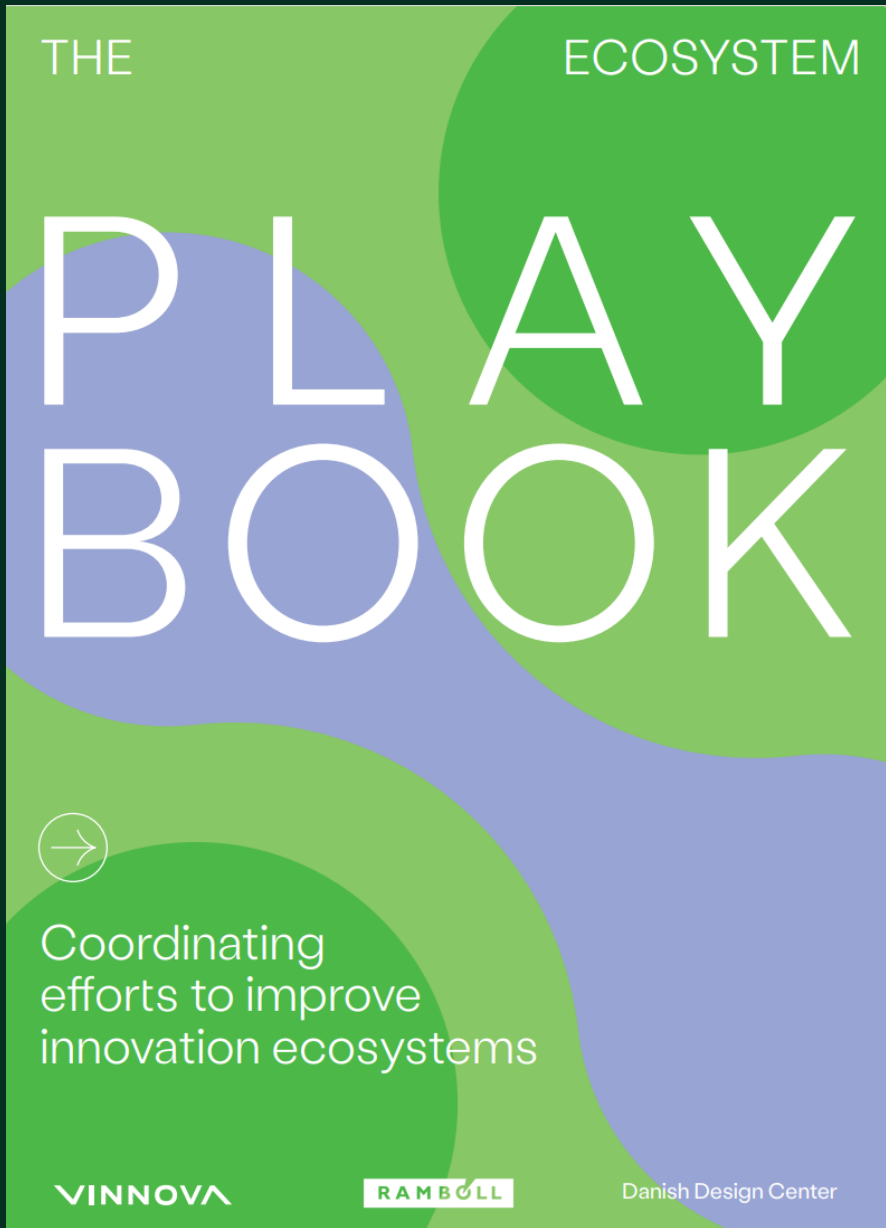
The future state that the ecosystem development strives for, both in the short and long term, with the ultimate goal of improving the living conditions for ecosystem innovation.

Ecosystem resources

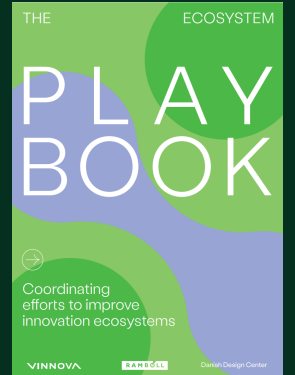
Attraction of new resources and effective and efficient utilization of new and existing resources. Resources can, for instance, be: skills, knowledge, infrastructure, and funding.

Ecosystem community

Building the culture, skills, and relationships that create connectedness among stakeholders in the ecosystem locally, regionally, nationally, and internationally.

Koordinerad ekosystemutveckling

1 SELF ASSESSMENT

THE SEVEN GUIDING THEMES FOR INNOVATION ECOSYSTEM COORDINATION

- Skills & Talent
- Innovation Infrastructure
- Corporate Fabric
- Market & Customer Access
- Competitive Advantage
- Capital & Funding
- Ecosystem Performance

The ecosystem playbook 11

CURRENT STATE

How do the providers coordinate their efforts to support ventures?

Which programs are currently in place? And how do they improve the ecosystem? How long does it take for a new venture to be established?

Is the value of ecosystem efforts established? And how is it measured?

ECOSYSTEM

DESIRED STATE

Improving innovation journeys

What would an ideal ecosystem across the development lifecycle look like, and how would it be measured?

Ecosystem progress

What improvements in metrics or feedback loops would help the ecosystem learn and adapt more effectively?

Innovation returns

What tools or approaches could help better track and communicate the value created by the ecosystem?

ECOSYSTEM

BRIDGING STATE

Improving innovation journeys

What actions are needed to strengthen alignment and knowledge sharing among support providers?

Ecosystem progress

What improvements in metrics or feedback loops would help the ecosystem learn and adapt more effectively?

Innovation returns

What tools or approaches could help better track and communicate the value created by the ecosystem?

ECOSYSTEM PERFORMANCE

1. Nuläget/ Självvärdering

- Här exempel från reflektionskort på temat marknads- och kundtillgång

CURRENT

STATE

International markets

How successful are businesses in scaling from local to international markets in our ecosystem?

Support systems for market research

What support systems (business development services, export programs, networks) are currently available to help companies expand their market reach?

Targeted industries

Are there specific industries in the ecosystem who are struggling to find their market?

Brand & position

How is the innovation ecosystem perceived in terms of attractiveness for national and international investments and partnerships?

MARKET

& CUSTOMERACCESS

2. Önskat läge/ Direktionalitet

- Här exempel från reflektionskort på temat kompetens och talang

Unique skills

How can we build stronger skills to improve business innovation conditions in the ecosystem?

Building talent

What would an ideal talent pipeline look like for key industries?

Attracting talent

What factors influence the ecosystem's attractiveness for talent today (e.g., job opportunities, quality of life, culture, housing situation)?

Skills coordination

What should an optimal collaboration model for talent and skills between businesses, educational institutions, and the public sector look like?

3. Nyläget/ Överbrygga gapet

- Här exempel från reflektionskort på temat innovationsinfrastruktur

Infrastructure efficiency

What actions can improve the quality and coordination of existing infrastructure?

Access to infrastructure

What adjustments are needed to improve coordination and ensure sustainable operation of key infrastructure?

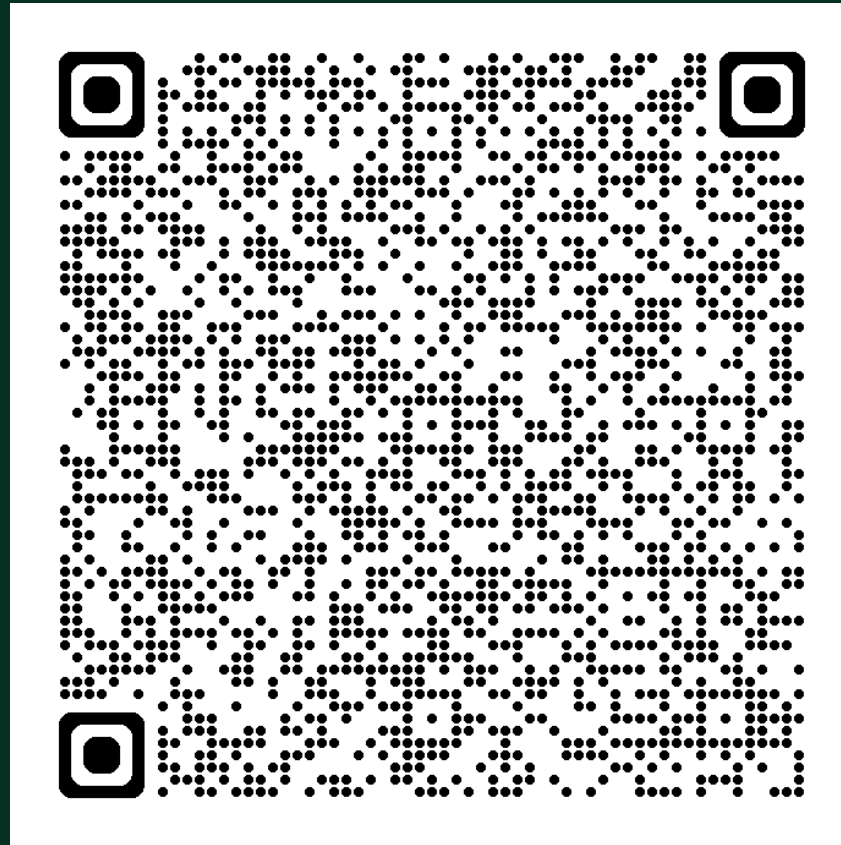
The innovation journey

What targeted investments or redesigns are needed to fill infrastructure gaps across the innovation lifecycle?

Några råd och riktlinjer för tillämpningen

- Det finns ingen "one-size-fits-all" metodik. Tillämpningen måste anpassas till den struktur, kultur, mognad och situation det nuvarande ekosystemet befinner sig i. Första fasen är därför extremt viktigt.
- Det handlar inte om en eller flera workshops. Varje reflektionsfråga kan bli ett större och längre projekt i sig som involverar många delar av ekosystemet
- Det är centralt att utveckla en ekosystemgemenskap som strävar mot att förbättra förhållanden som gagnar många, men det betyder inte att "alla måste springa på bollen". De som är mest lämpliga bör utgöra kärnan som sedan involverar fler i ekosystemgemenskapen.
- De som utgör intermediärer eller kärnan i processen får inte uppfattas jäviga eller att de har särintressen i de resultat som ska tas fram

The Ecosystem Playbook

Tack!

vinnova.se

[company
/vinnova](https://www.linkedin.com/company/vinnova)

[/vinnovase](https://www.facebook.com/vinnovase)

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

Frågor?

Nästa steg ramverk S3

- Publicering på Tillväxtverkets hemsida
- Lärandeseminarium
- Guide för att använda uppföljningsramverket
- Fortsatt utveckling av ramverket

VINNOVA

Kristina Westermark –
kristina.westermark@vinnova.se

Daniel Hallberg – daniel.hallberg@tillvaxtverket.se
Karin Östberg – karin.ostberg@tillvaxtverket.se
Carolina Luciani – carolina.luciani@tillvaxtverket.se

